

SVENSKA NYHETSBYRÅN
18 november 2008

KRÖNIKA

MERIT WAGER är skribent, översättare och debattör

Från arbetare till bidragstagare

Mehdi är född i Iran. Han fick uppehållstillstånd i Sverige för ganska länge sedan. Han gick samma öde till mötes som så många andra asylsökande som kommit hit i vuxen ålder: lärde sig inte språket tillräckligt väl och kunde inte få ett jobb som motsvarade hans utbildning i hemlandet. Men han klagade inte och han var fast besluten att skaffa sig ett jobb, vilket som helst. När det inte lyckades drömde han om att starta något eget, något han kunde försörja sig och familjen på. Och han var beredd att jobba hårt.

För några år sedan lyckades Mehdi få ihop pengar genom lån av släkt och vänner - sedan banken sagt nej - och kunde köpa en liten tobaksaffär på svenskbebodda Söder i Stockholm. Där fick han tala svenska hela dagarna med sina kunder och eftersom hans lilla affär låg vid en busshållplats var det också rätt gott om strökunder. Han kände allt och alla, hejade, log, pratade. Sålde cigaretter, godis, tidningar och bussbiljetter. Tog emot tips och sålde lotter. Mehdi trivdes.

En dag när jag steg in i Mehdis lilla tobaksaffär fann jag honom helt nedbruten. Han satt med huvudet i händerna och när jag frågade vad som hänt pekade han på ett papper.

”Vad ska göra jag? Hur jag ska betala? Jag förstå inte ingenting.”

Han var förkrossad. Han hade fått kvarskatt på över 50 000 kronor. Betalat in skatt och moms hade han gjort, och trott att han hade gjort allting rätt. Han hade jobbat 12, 13 timmar varje dag, sju dagar i veckan hela året. Haft hjälp av sina söner de få dagar han behövt göra något annat eller varit sjuk men annars varit i den lilla tobaksaffären jämt, jämt. Den var hans liv, hans frihet trots att han var så bunden till den.

Men egenavgifterna på 32 procent, dem hade han inte tänkt på. Eller rättare sagt: visste han inte om. Att han, som enskild näringsidkare som jobbar sju dagar i veckan, inte har råd att ta semester, försörjer sig själv i stället för att ta emot bidrag dessutom ska ”straffas” med en oresonligt hög skattebörd på totalt minst 65 procent, det tyckte han var mycket orättvist. Mehdi tvingades sälja sin tobaksaffär, sin nisch i svenskheten. Han gick från hårt arbetande egenföretagare till ledsn bidragstagare.

Hade regeringen menat allvar med sina löften före valet om att underlätta för små- och enmansföretagare så hade Mehdi kanske kunnat försörja sig själv i stället för att gå till socialbyrån. Och då kunde också Bertil, hantverkare, slippa jobba svart mot sin vilja. Han säger:

”Jag tänker på arbetet hela den vakna tiden, oftast 18 timmar per dygn. Det är omöjligt att få en inkomst som står i proportion till min arbetsinsats när det gäller hantverksarbeten. Återstår då att på eventuell fritid arbeta utan kvitto för att dryga ut inkomsten. Detta är dock bedrägligt och knappast så lönsamt som folk tror eftersom alla utgifter man har vid svartarbete måste betalas med vita pengar. Då minskar ju utrymmet för löneuttag och nettot blir inte så stort som det ser ut vid en första titt.”

Det finns 965 987 registrerade företag i Sverige (SCB, okt 2008). Drygt hälften av dem, 550 000, är enskilda firmor. Registrerade, alltså. Men de flesta är antingen vilande eller fungerar som små sidoverksamheter för folk som har lönejobb. Bara ca 240 000 (SCB för 2006) försörjer sig – eller försöker försörja sig – som enskilda näringsidkare!

Regeringen måste underlätta och skapa villkor som gör att sådana som Mehdi, Bertil och hundratusentals andra kan försörja sig – vitt! – på sitt eget arbete.